

Mladočeški jezikovni načrt. — Te dni je „Politik“ obelodanila načrt za uredbo jezikovnega vprašanja na Češkem in na Moravskem, ki ga je izdelala mladočeška stranka za predstoječe upravne konference. Principijelna podlaga temu načrtu je: S strankami se mora povsod na Češkem in na Moravskem obravnavati v njihovem jeziku, notranji uradni jezik pa naj se uredi po večini prebivalstva. Nemci seveda tudi s tem načrtom niso zadovoljni, ker zahtevajo, da morajo Čehi tisti v nemških okrajih jezikovno brezpravni.

Ogrska. — Te dni se je v ogrskem ministrstvu zgodila prememba. Trgovinski minister Hegedüs, jeden najbrezobraznejših spekulantom, je odstopil. Na njegovo mesto je prišel vodja bivše narodne neodvisne stranke Ferdinand Horanszky. S tem pa zopet domobranski minister Fejervary neče biti skupaj na krmilu, ker se ne strinja z njegovimi političnimi in državnopravnimi nazori. Čuje se, da hoče Fejervary odstopiti.

Srbija. — Alavantičev poskus, provzročiti v Srbijo revolucijo, da bi se odstranili Obrenovići in na njih mesto posadili Karagjorgjevići, je obudil največjo senzacijo. Poskus kaže, da morajo Karagjorgjevići vendar še imeti veliko zaslonbo v Srbiji. Ogrska vlada se dela, kakor bi zdaj šele prišla na to, kaj se vse pripravlja na njenem ozemlju, a te njene nevednosti jej vsaj v inozemstvu ne verjamejo, nego so prepričani, da so bili na Ogrskem dobro podučeni o tem, kar se pripravlja, toda pustili so Karagjorgjevičeve agente svobodno agitirati, ker žele, da bi Obrenovići padli.

Črna gora. — Drugi sin črnogorskega kneza, princ Mirko se je zaročil s hčerjo srbskega polkovnika Konstantinovića. Ta zaroka utegne postati politično jako pomembna, ako bi sedanji srbski kralj umrl brez otrok. Polkovnik Konstantinović je namreč jedini pravi sorodnik kralja srbskega. Mati Konstantinovičeva je bila namreč prava teta umrlega razkralja Milana. V slučaju smrti srbskega kralja je lahko mogoče, da pomaga sorodstvo s Konstantinovići toraj z Obrenovići črnogorskemu princu na srbski prestol. To je tudi uzrok, da se na Dunaju in v Pešti radi te zaroke tako čmerni.

Italija. — Mej italijansko vlado in mej železničarji se je po dolgih pogajanjih doseglo popolno porazumljenje, vsled katerega izostane silno nevarni generalni štrajk, čigar začetek je bil določen na dan 20. marcija.

Vojna v južni Afriki. — Po zmagi pri Harysmithu so Angleži popolnoma prezrli istočasni njihov poraz pri Klerksdorpu in se že udajali misli, da je burskemu odporu bila zadnja ura. Iz teh sanj pa so bili zadnje dni kaj nemilo prebujeni, kajti učkali so uprav strahovit poraz, ki je zanje toliko večjega pomena, ker je pri ti priliki padel Burom v roke tudi angleški general lord Methuen. Ta je šel z 1100 možmi od Vryburga proti poziciji generala Greenfelda, da se ž njim združi. Pri Tweboshu so Buri njegovo četo napadli, jo v kratkem popolnoma razbili in polovili, ter pograbili tudi pet topov, vso municijo in živila. General Methuen je bil težko ranjen in se je moral Burom udati. Samo major Paris je s kacimi 50 vojaki utekel. Na Angleškem je ta silni poraz provzročil občno potrtost in vsi listi so polni bridkih očitanj na adresu vojne uprave. Vojna v južni Afriki traja že poltretje leto in stane Angleško 4000 milijonov kron in 90 000 vojakov.

Obrtnija.

Volitev v trgovinsko in obrtno zbornico kranjsko.

Trgovinska in obrtna zbornica je sicer strokovna organizacija trgovskega in obrtnega stanu, toda njen pomen je v političnem in v ekonomičnem oziru tako

velik in njen vpliv sega tako globoko v gospodarsko življenje cele dežele, da je volitev splošnega pomena.

Nove volitve v trgovinsko in obrtno zbornico kranjsko se bodo vršile v kratkem. Reklamacijsko postopanje je bilo dne 5. marcija končano in sedaj je vsak dan pričakovati razpisa volitev.

Pri letošnjih volitvah se bo volilo prvič po novem volilnem redu, iz katerega posnemamo naslednje važnejše določbe.

Trgovinska in obrtna zbornica ima 24 pravih udov, ki so razdeljeni na dva odseka, namreč na trgovinski odsek (10 članov) in na obrtni odsek (14 članov). Izmed zborničnih udov jih mora po zakonu prebivati v Ljubljani iz trgovinskega odseka 6, iz obrtnega odseka pa 8 članov, ostali pa smejo prebivati zunaj Ljubljane.

Trgovinski odsek se voli v treh, po visokosti davka določenih kategorijah, in sicer volijo:

v prvi kategoriji (veletrgovina) vsi tisti trgovci, ki plačujejo na leto več kakor 350 kron pridobnine;

v drugi kategoriji (srednja trgovina) vsi tisti trgovci, ki plačujejo na leto vsaj 30 kron, a ne več kakor 350 kron pridobnine;

v tretji kategoriji (mala trgovina) vsi tisti trgovci, ki plačujejo na leto 5 kron, a ne več kakor 30 kron pridobnine.

Prva volilna kategorija voli 2 uda, druga jih voli 4 in tretja tudi 4.

Obrtni odsek se voli tudi v treh kategorijah, in sicer volijo:

v prvi kategoriji (veleindustrija) tisti obrtniki, ki plačujejo na leto najmanj po 450 kron pridobnine;

v drugi kategoriji (srednja in mala obrt) tisti obrtniki, ki plačujejo na leto vsaj 5 kron, a ne več kakor 450 kron;

v tretji kategoriji tega odseka volijo samo rudniški podjetniki, in sicer vsi brez razločka, ki plačujejo najmanj 5 kron pridobnine.

Prva volilna kategorija voli 2 uda, druga jih voli 10, tretja pa tudi 2.

Volitve vodi posebna c. kr. volilna komisija, kateri stoji na čelu od trgovinskega ministrstva v to določeni deželnovladni referent dvorni svetnik dr. pl. Riling.

Ker je v kratkem pričakovati razpisa, opozarjamo še na naslednje:

Volitev se vrši javno. Volilcu se daje na izvoljo, da voli ustno, ali da svoje može na glasovnici napisane osebno poda volilni komisiji, ali da s svojim imenom podpisano glasovnico pošlje c. kr. volilni komisiji ter ob jednem odda, oziroma priloži izkaznico. Ta odposlatev se sme izvršiti po c. kr. pošti ali s posebnimi poslanci. Glasovnice se smejo odprte ali zaprte oddajati ali dopošiljati. Na zaprtih glasovnicah mora biti zunaj zapisano ime volilčeve. Tisti volilci, ki volijo tako, da dopošiljajo napisane in podpisane glasovnice, morajo svoje glasovnice z izkaznicami

vred v določenem roku poslati c. kr. volilni komisiji v Ljubljani.

Glasovnice, ki dospo pri c. kr. volilni komisiji potem, ko je bil določen rok že pretekel, se ne smejo nič več sprejemati.

Izkaznice, glasovnice itd. se pošiljajo volilni komisiji po pošti poštarine proste, ako imajo na adresi pristavek: „Trgovinski in obrtni zbornici v Ljubljani v volitvenih zadevah (§ 22, odstavek 1 zakona o trgovinskih zbornicah)

Na določeni in volilcem naznanjeni dan izvrši volilna komisija glasoštetje. Dopolane ali osebno oddane zaprte glasovnice odpre volilna komisija pred glasoštetjem šele tedaj, ko je bilo osebno glasovanje že dokončano. Med tistimi, ki smejo izvoljeni biti v dotično volilno kategorijo (volilni razred), razsodi relativna večina glasov, kadar je po enoliko glasov, razsodi žreb, ki ga potegne kdo izmed volilne komisije (§ 9. zakona o trgovinskih zbornicah).

Volilna komisija razsodi o veljavnosti volitev in uradno razglasi končno veljavni posledek volitve.

S tem smo izpolnili svojo časnikarsko dolžnost in opozorili volilce — katerih utegne biti vseh skupaj približno 10.000 — na bližajoče se volitve v najvažnejšo trgovsko in obrtno korporacijo.

Kmetijstvo.

Češpljevemu drevju v pohvalo.

Marsikatera plemena so ob rasti zelo občutljiva; nekatera mnogokrat pozebejo, druga rode zopet le ob ugodnih letinah, iz večine je vzgoja zelo težavna, pri mnogih je obiranje zelo sitno, in slednjič pa sadja še ne moreš lahko prodati.

Pri češpljevem drevju sadjar vseh teh težav skoraj ne pozna, zato se pa to drevje tudi skoraj povsodi nahaja, in to po obširnih posestvih z uzornim kmetijstvom kakor tudi pri revni koči.

Češpljevo drevo je sicer najnavadnejše, pa tudi najkoristnejše sadno drevo, in sicer zaradi naslednjih razlogov:

1. Ni druge vrste sliv, ki bi bile toliko priljubljena jed, kakor so sveže češplje.
2. Češplja se izvrstno suši in je kuhana sladka, a ne kisla kakor druge slive.

3. Iz češpelj se napravi najboljša čežana in najboljše žganje.

4. Olupljene in posušene češplje brez pešek so najboljše sladka solata (kompot).

5. Češpljevo drevje rodi zelo obilno.

6. Češpljevo drevje je kaj lahko razmnoževati.

Katero sadno drevje ima vse te dobre lastnosti? Zato se pa češpljevo drevo tudi nahaja po vseh zmerno gorkih krajih in v mrzlejšem podnebnju. — Ni

je kmetske hiše, ki bi zanjo ne bilo češpljevega vrta, ni ga potoka, ne vlažne dolinice, kjer bi ne bilo tega koristnega drevesa. — Če pridemo v Banat, v Srem, vidimo tam celo obširne češpljeve vrte, celo velike graščine se pečajo tam s češpljevo vzgojo.

Kdor se hoče baviti s sadjarstvom v velikem, temu je eden prvih pogojev, da se pridelano sadje lahko potrga, oziroma spravlja, in da se tudi velike množine pridelka lahko zmagajo. Češplja se pa lahko otrese, sad se lovi na rjuhe, in videl sem v Banatu, kako so tudi otresli cele vrte češpelj, ki so jih potem z grabljami spravljali na kupe. Kdor ima toliko češpelj, jih spravi v sode in prilično po zimi žge slivovec, ki se po vsem svetu lahko spečava, in cena mu je toliko višja, kolikor starejši je, zato je mogoče počakati visokih cen.

Pri nas je pa v zadnjem času češplja zelo prišla ob svoje dobro ime, in to iz dveh razlogov. Prvič so razne gliviške bolezni češpljevo drevje močno napadale, vsled česar je bilo malo pridelka, in drugič so naši sadjarji imeli slabe uspehe z novonasajenim drevjem.

Proti boleznim na listju priporočamo češpljevo drevje škropiti kakor trte.

Kar se pa tiče novih nasadov, so pa bili največ zaradi tega malouspešni, ker so se za saditev jemali mali koreninski izrastki, ki so se izkopali po češpeljnjakih ali pašnikih. Take večinoma trnjeve sadike so malo ali nič vredne, in se ni čuditi, če iz njih ne zrastejo lepa, rodna drevesa. — Tudi češpljevo drevje mora biti pravilno vzgojeno in cepljeno.

Poučni in zabavni del.

Vitez za kolovratom.

Novela 15 veka.

Ruski spisal D. S. Merežkovski. — Prevel Krutogorski.

Predniki barona Ulrika so bili bogati, ter živeli razkošno. Oče, zapravivši čez polovico posestev, je zapustil sinu grad v Bohemiji in nekaj zemljišča, ki je donášalo toliko dohodnine, da je mogel živeti ob nji nerazvajan človek. Mladi baron je bil brezskrbne in dobre naravi, ter ni znal živeti iz svojih podložnih desetih, kakor njegovi sosedje, in če je potreboval denarja, izposojeval si ga je raje pri oderuhih za visoke obresti ali pa zastavil kos zemljišča nenasitnim Nemcem in čifutom. Vitez je kaj malo mislil na prihodnost, in ker je poredkoma vsprejemal goste, živel je tiho in osamelo. Samo dve strasti je poznal — ljubil je konje in knjige, in ker je bil sicer skromen, brigal se ni nikdar za svojo revščino. Večkrat mu je stari, zvesti oskrbnik prinesel ves prepadlega obraza tolsto knjigo, zapisnik židovskih dolgov in gospodarskih stroškov, ali mladi baron se ga je branil, kakor